

**INFORMACIJSKA MREŽA EUROPSKE UNIJE
– EUROPEDirect**

**THE EUROPEAN UNION INFORMATION NETWORK
– EUROPEDirect**

Zrinka Udiljak Bugarinovski

zudiljak@efzg.hr

Knjižnično-dokumentacijski centar Ekonomskog fakulteta Zagreb

Marija Šimunović

msimunov4@efzg.hr

Knjižnično-dokumentacijski centar Ekonomskog fakulteta Zagreb

UDK / UDC 002.6:061.1EU

061.6:061.1EU

Pregledni rad / Review paper

Sažetak

Rad predstavlja kratki pregled komunikacijsko-informacijskih strategija Europske unije s naglaskom na stanje u Hrvatskoj. Radom će se prezentirati dosadašnji rad EUROPEDirect mreže i njenih dionika s osvrtom na rad europskih dokumentacijskih centara. Na kraju rada predstaviti će se pregled stanja i aktivnosti europskih dokumentacijskih centara u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na novootvoreni Europski dokumentacijski centar pri Ekonomskom fakultetu u Zagrebu.

Ključne riječi: informiranje građana, Hrvatska, Komunikacijska politika EU, EUROPEDirect, Europski dokumentacijski centar, Europski dokumentacijski centar Knjižničnog dokumentacijskog centra Ekonomskog fakulteta Zagreb, KDC-EDC, Strategija EU

Summary

This paper presents a brief overview of the European Union's communication and information strategies with an emphasis on the situation in Croatia. The work of the EUROPEDirect network and its stakeholders will be presented, with a special attention to the activities of the European Documentation Centers. At the end of the paper an overview of the status and activities of European Documentation Centers in Croatia will be presented, with a special focus on the newly opened European Documentation Center at the Faculty of Economics and Business in Zagreb.

Key words: informing citizens, Croatia, EU Communication Strategy, EUROPEDirect, European Documentation Center, European Documentation Center of the Library Documentation Center at the Faculty of Economics and Business in Zagreb, EU Strategy, KDC-EDC

Pregled komunikacijskih politika i strategija Europske komisije

Europska unija, posebice Europska komisija, od svojih je početaka nastojala građanima pružiti što više informacija o funkcioniranju i aktivnostima Europske unije. Redovno su objavljivali publikacije koje su na jednostavan način prezentirale rad institucija te planove i aktivnosti (<https://publications.europa.eu/en/home>).

Međutim, važno je napomenuti da komunikacijska politika EU-a nije uređena posebnim odredbama nekog ugovora, nego proizlazi iz obveze da se građanima približe način rada, politike i rezultati rada EU institucija. Komunikacija s građanima je utemeljena u *Povelji o temeljnim pravima EU-a*,¹ a *Ugovor iz Lisabona*² ju je učinio obvezujućom. Njome je svim građanima jamčeno pravo na informiranje o europskim pitanjima. Povelja svim institucijama EU-a pruža zajednički okvir koji im omogućuje da u komunikaciji sa širom javnošću povežu postignuća EU-a s vrijednostima na kojima se EU zasniva, a koje definira *Povelja EU-a o temeljnim pravima*.³

Komunikacija s građanima već je dugo u fokusu institucijama EU-a zbog nekoliko negativnih ishoda referendumâ (referendum o Ustavnom ugovoru – Francuska i Nizozemska, 2005. i/ili irsko neodobravanje Lisabonskog ugovora, 2008.), malog odaziva građana na izbore za Europski parlament i općenito nedovoljne informiranosti građana o svim tekućim pitanjima rada EU-a, pa Europska komisija različitim mjerama želi potaknuti građane na aktivno sudjelovanje u kreiranju politika EU-a i time osnažiti povjerenje građana u EU. Namjera je što kvalitetnije informirati javnost o politikama EU-a i o utjecaju tih politika na njihov svakodnevni život. Na temelju primljenih informacija građanima se omogućuje ostvarenje vlastitog prava na aktivno sudjelovanje u demokratskom životu EU-a, a EU se obvezuje donositi odluke što je moguće otvorenije i bliže građanima, te uz poštivanje načela pluralizma, sudjelovanja, otvorenosti i transparentnosti.

Komisija je od 2005. objavila nekoliko važnih dokumenata u okviru komunikacijske politike poput: *Akcijski plan za poboljšanje europske komunikacijske politike*, *Plan D za demokraciju, dijalog i debatu*, *Bijela knjiga o europskoj komunikacijskoj politici*, *E-Komisija 2006.-2010.*, *Prijedlog za Komuniciranje Europe u partnerstvu*, *Komunikacija o Europi putem interneta – uključivanje građanstva*, *Zajednički vizualni identitet Komisije*, *Racionalizacija javnih mrežnih stranica Europske komisije* i drugih.

¹ Povelja Europske unije o temeljnim pravima. 2007/C 303/01. [citirano: 2018-01-24]. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A12007P>

² Treaty of Lisbon: amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community. 2007/C 306/01. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT>

³ Charter of Fundamental Rights of the European Union. 2012/C 326/02. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>

Akcijski plan za poboljšanje europske komunikacijske politike

*Action Plan to Improve Communicating Europe by the Commission*⁴ je dokument kojim je Europska komisija željela sažeti mjere koje će se poduzeti za bolju i učinkovitiju komunikacijsku politiku. Naglasak je stavljen na poboljšanje web-stranice *Europa.eu* (Slika 1.), kao važnog alata za komunikaciju s građanima, na dostupnost informacija na svim jezicima EU-a, na bolji protok informacija i lakšu komunikaciju s građanima, te na adekvatnu tražilicu.

Slika 1. Primjer web-stranice Europa.eu (dostupno na: <http://europa.eu/>)

Glavna uprava za komunikacije obvezala se utemeljiti radno mjesto Urednika poslužitelja Europa.eu, s ciljem osiguravanja dobro strukturirane web-stranice i izbjegavanja preklapanja tekstova. Glavna uprava za komunikacije usredotočit će uredničke napore na web-stranicu s vijestima koje se fokusiraju na prioritete EU-a i aktualne teme s ciljem informiranja mladih i ciljane publike. Informacije za javnost predstaviti će predstavništva EK u zemljama članicama i to na jeziku države, te prilagođene lokalnim potrebama i stvarnosti. Tematskim stranicama, koje se bave drugim ciljnim skupinama, upravljaju Glavne uprave odgovorne za određenu temu, a pod autoritetom urednika i uz uredničku pomoć Glavne uprave za komunikacije. Tematski portali će

⁴ Action Plan to Improve Communicating Europe by the Commission. SEC(2005) 985. Commission of the European Communities, 2005. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/2/2005/EN/2-2005-985-EN-F-0.Pdf>

se kreirati i izvan glavnih uprava i službi Komisije, tako da svaki zainteresirani građanin može, samo jednim klikom, dobiti pregled informacija i publikacija svih EU institucija. Europska komisija je predložila plan za poticanje više demokracije, dijaloga i rasprave u Europskoj uniji s dokumentom

Plan D za demokraciju, dijalog i debatu

Spomenuti akcijski plan za cilj ima: vraćanje povjerenja javnosti u Europsku uniju; ciljana publika i suvremeni mediji (uključiti sve aktere društva u debatu); dugoročna obveza (obveza EK na dugoročni razvitak boljeg dijaloga i debate) i od slušanja do većeg sudjelovanja (fokus je na slušanje građana i dijalog o tome što EU može učiniti za građane).⁵

Bijela knjiga o europskoj komunikacijskoj politici

*Bijela knjiga o europskoj komunikacijskoj politici*⁶ objavljena je u veljači 2006., a identificira sljedećih pet područja:

- definiranje zajedničkih načela – pristup informacijama od javnog interesa svim građanima EU-a,
- moć u rukama građana – uspostavljanje što efikasnijeg kontakta s građanima, jednostavnija komunikacija s institucijama, te dostupnost informacija na svim jezicima EU-a,
- rad s medijima i novim tehnologijama – iskorištavanje potencijala novih tehnologija,
- razumijevanje europskoga javnog mnijenja – redovito praćenje javnog mnijenja,
- i zajedničko djelovanje – na svim razinama: nacionalna, regionalna, lokalna, političke stranke i civilno društvo.

Kako bi osigurali što bolju i jasniju komunikaciju *Bijela knjiga* predviđa usvajanje okvirnih dokumenata poput *Povelje o komunikaciji* (koja bi bila neobvezujuća) s ciljem bolje definicije prava građana na nepristranu i potpunu informiranost o europskim pitanjima, te *Pravila postupanja o komunikaciji* koja bi sugerirala poštivanje dobre komunikacijske prakse unutar EU-a.

⁵ The Commission's contribution to the period of reflection and beyond: plan-D for Democracy, Dialogue and Debate. COM(2005) 494. Commission of the European Communities, 2005. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0494:FIN:EN:PDF>

⁶ White paper on a European communication policy. COM(2006) 35. Commission of the European Communities, 2006. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na:

http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com2006_35_en.pdf

E-Komisija 2006.-2010.

U skladu s dotadašnjim dokumentima, Europska komisija je usvojila nacrt strategije *E-komisija 2006.-2010.*, u kojoj je postavljen cilj da EU postane vrhunska e-administracija s ciljem što učinkovitijeg korištenja dostupnih informacijsko-komunikacijskih tehnologija za što efikasniju transparentnost. Strategija uključuje tri razine razvitka, od jednostavne mrežne stranice, preko e-javne uprave do, naposljetku, integrirane javne uprave na razini Europske unije.

Prijedlog za Komuniciranje Europe u partnerstvu

Komisija je u dokumentu *Komuniciranje Europe u partnerstvu*⁷ (*Communicating Europe in Partnership*) stavila naglasak na razvoj suradnje između europskih institucija kroz međuinstitucionalni sporazum, kojim bi Komisija, Parlament i Vijeće imali zajedničku komunikacijsku strategiju temeljenu na iskazanim prioritetima. Ostali prijedlozi odnose se na uspostavu funkcionalnih informacijskih mreža između EU institucija i političara, novinara i civilnih društava.

Komunikacija o Europi putem interneta – uključivanje građanstva

Komisija je 2007. godine pokrenula novu internetsku strategiju koja obuhvaća internetsku kulturu i nastoji u potpunosti iskoristiti nove mrežne tehnologije u komunikaciji. Prema ovom dokumentu, Komisija se suočava s dvostrukim izazovom: treba revidirati poslužitelj Europa.eu i potaknuti interes za EU pitanja na drugim internetskim stranicama kako bi proširila raspravu o Europskoj uniji. Ova strategija dio je strateškog plana prezentiranog u dokumentu *Komuniciranje Europe u partnerstvu*.

Zajednički vizualni identitet Komisije

Nakon odluke o prihvaćanju zajedničkog vizualnog identiteta za jačanje korporativne slike Europske komisije, 2011. godine ažuriran je standardni obrazac Komisije za implementaciju novog korporativnog vizualnog identiteta na internetu. Ovisno o kontekstu, glavne uprave Komisije mogu primijeniti novi vizualni identitet. Grafičke specifikacije i alati za izradu novog *bannera* dostupne su na internetskim stranicama Komisije, a *Smjernice* za implementaciju novog vizualnog identiteta pomoću prethodnih verzija predložka dostupne su na portalu CWCMS.

Racionalizacija javnih mrežnih stranica Europske komisije

Mrežne stranice su ključni alat za informiranje građana i dionika o politikama EU-a, zakonodavstvu, pravima na unutarnjem tržištu, potporama, mogućnostima zapošljavanja i mnogim drugim stvarima što utječu na svakodnevni život. Nadalje, in-

⁷ Communicating Europe in partnership. COM(2007) 568. European Commission, 2007. [citirano: 2018-04-06]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52007DC0568>

ternet je vrlo ekonomičan, dostupan i učinkovit način komunikacije, što je osobito relevantno u trenutnom političkom i financijskom kontekstu.

Europska komisija (EK) racionalizira svoju prisutnost na internetu i poboljšava kvalitetu mrežno dostupnih informacija i usluga.

Sinergija i učinkovitost Glavne uprave za komunikaciju, Informatičke službe i Opće uprave za prevođenje za vanjsku komunikaciju

Središnje mrežne usluge koje pruža Glavna uprava za komunikaciju, Informatička služba i Opća uprava za prevođenje za vanjsku komunikaciju postupno će zamijeniti lokalne web usluge u području informacijske arhitekture, dizajna, jezičnog pokrivanja, razvoja, hostinga i podrške. Opća uprava za komunikacije uspostavlja novo mrežno upravljanje. U idućim dokumentima predstavljene su mjere ili politike koje se zasnivaju na načelima:

- slušanje javnosti i uvažavanje mišljenja i pitanja građana,
- transparentno povezivanje politika EU-a i načina na koji one direktno utječu na građane i svakodnevni život,
- povezivanje s ljudima na lokalnoj/regionalnoj razini pri čemu se preferira direktna komunikacija u njihovom nacionalnom ili lokalnom okruženju i putem poznatih/preferiranih medija.⁸

Dosadašnja postignuća i inicijative

Program Europa za građane

U svjetlu neuspjeha projekta Ustava za Europu, aktivno europsko građanstvo imalo je program *Europa za građane*, uspostavljen Odlukom br. 1904/2006 / EZ Europskog parlamenta i Vijeća za razdoblje od 2007. do 2013. godine uz ukupnu financijsku potporu od 215 milijuna eura.⁹ Na temelju preporuke koja je uslijedila nakon evaluacije programa u 2010. godini, Komisija je formalno predložila, u prosincu 2011. godine, nastavak programa *Europa za građane* – premda u malo promijenjenom obliku – u višegodišnjem financijskom okviru 2014.-2020.¹⁰ Glavni ciljevi su „jačanje

⁸ Iskra, K. A. Komunikacijska politika. 2017. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2017/N53847/hr.pdf

⁹ Decision No 1904/2006/EC of The European Parliament and of The Council of 12 December 2006 establishing for the period 2007 to 2013 the programme ‘Europe for Citizens’ to promote active European citizenship. // Official Journal of the European Union (L378), 36. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:378:0032:0040:EN:PDF>

¹⁰ Proposal for a Council Regulation establishing for the period 2014-2020 the programme “Europe for Citizens“. COM/2011/0884 final - 2011/0436 (APP). Commission of the European Communities, 2007. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52011PC0884>

sjećanja i jačanje sposobnosti za sudjelovanje građana na razini Unije“, a novi program formalno je usvojilo Vijeće Europske unije 14. travnja 2014. (Uredba Vijeća (EU) br. 390/2014.).¹¹ Njegov proračun iznosi 185,5 milijuna eura, što predstavlja smanjenje u usporedbi s prethodnim programom i prvotnim prijedlogom Komisije. Europa za građane 2014.-2020. nudi sredstva na dva tematska područja:

- europska sjećanja, s naglaskom na povijesnom nastanku europskog projekta i
- demokratski angažman i građansko sudjelovanje, s ciljem jačanja razumijevanja građana o politikama Europske unije i, posebice, osiguravanjem aktivnog uključivanja civilnog društva u europsku politiku.

Komuniciranje Europa u partnerstvu

Godina 2009. bila je prva u kojoj su između Parlamenta, Vijeća i Komisije usuglašeni komunikacijski prioriteti, temeljem zajedničke deklaracije *O komuniciranju Europe u partnerstvu*,¹² potpisane u prosincu 2008. godine. Pri tome su izražena četiri prioriteta: europski izbori, energija i klimatske promjene, 20. obljetnica demokratskih promjena u Srednjoj i Istočnoj Europi i održavanje rasta, radnih mjesta i solidarnosti, posebno vezanih uz Europsku godinu kreativnosti i inovativnosti. Cilj naveden u dokumentu je „ojačati koherentnost i sinergije između aktivnosti različitih institucija EU i država članica, kako bi se građanima omogućilo bolji pristup i bolje razumijevanje utjecaja politika EU na nacionalne i lokalne razine.“¹³

„Debating Europe“

„Debating Europe“ je mrežna platforma za raspravu o europskim pitanjima. Cilj joj je potaknuti razgovor između europskih političara i građana. Pitanja, komentari i ideje šalju se izravno kreatorima politike. Od samog početka ideja platforme je da se osigura pristup odozdo prema gore, s građanima kao pokretačima rasprave i to na način da se definiraju razmišljanja građana i da se građanima pruži adekvatan i konkretan odgovor. Važno je naglasiti da je platforma vezana ne samo za nacionalne, nego i za europske teme.

¹¹ Council Regulation (EU) No 390/2014 of 14 April 2014 establishing the ‘Europe for Citizens’ programme for the period 2014-2020. // Official Journal of the European Union 57(L115), 3. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0390&from=BG>

¹² Communicating Europe in partnership. COM(2007) 568. European Commission, 2007. [citirano: 2018-04-06]. Dostupno na:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52007DC0568>

¹³ Regulation (EU) No 211/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 on the citizens’ initiative. // Official Journal of the European Union (L65), 1. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:065:0001:0022:EN:PDF>

Europa.eu

Poboljšanje internetske stranice Europa.eu kako bi postala jedinstvena i sveobuhvatna platforma za sve institucije EU-a i informacije o EU-u. Europa.eu službena je mrežna stranica Europske unije i dobra polazna točka za različite informacije i teme unutar EU-a, posebice za građanstvo. Dostupne su informacije poput: osnovne informacije o radu EU-a, najnovije vijesti i događanja povezana s EU-om, poveznice na informacije sadržane na mrežnim stranicama institucija i agencija EU-a. Mrežnom stranicom upravlja Odjel za komunikaciju Europske Komisije u ime institucija EU-a.

Audiovizualni mediji Europske unije

Omogućeno je upoznavanje Europske unije i njenih politika putem audiovizualnih medija, primjerice Europske radijske mreže i poticanje izvještavanja o novostima u EU-u na novim i postojećim audiovizualnim platformama. *Euranet Plus* se sastoji od 13 vodećih javnih i privatnih medija u Europskoj uniji (Slika 2.), koji dosežu više od 15 milijuna slušatelja u svakodnevnom doseg. Informacije se emitiraju na 12 službenih jezika EU-a, *Euranet Plus* emitira sadržaj povezan s EU putem svojih međunarodnih, nacionalnih i regionalnih radija u 13 država članica Europske unije.

Slika 2. *Euranet Plus* mreža (dostupno na: <https://euranetplus-inside.eu/euranetplus-network/>)

Europska građanska inicijativa

Uvođenje Europske građanske inicijative (ECI) prema Lisabonskom ugovoru, od 1. travnja 2012. godine, daje snažniji glas građanima Europske unije. Namjera je dodati novu dimenziju europskoj demokraciji, nadopuniti skup prava koja se odnose na državljanstvo Unije i povećati javnu raspravu oko politika EU-a, pomažući izgradnji istinskog europskog javnog prostora. Prema zahtjevu Ugovora, na prijedlog Komisije, Parlament i Vijeće su u 2011. godini usvojili uredbu kojom se definiraju

pravila i postupak kojim se uređuje ovaj novi instrument.¹⁴ ECI omogućuje da minimalno milijun građana barem četvrtine država članica EU-a pozovu Komisiju da podnese prijedloge za zakonske akte na područjima u kojima Komisija ima ovlasti. Organizatori inicijative građana – građanski odbor sastavljen od najmanje sedam državljana EU-a, koji borave u najmanje sedam različitih država članica, imaju jednu godinu za prikupljanje potrebnih izjava o potpori, čiji broj mora biti ovjeren od strane nadležnih vlasti u odgovarajućim državama članicama.¹⁵

Europe Direct

Europe Direct kontaktni centar pokrenut je u lipnju 1998. godine tijekom predsjedavanja Velike Britanije Vijećem Europske unije i Europskim vijećem u Cardiffu. Pokrenuli su ga predsjednik Europske komisije Jacques Santer i britanski premijer Tony Blair. Usluga je započela s radom u EU-15 u 2000. godini kada je (1. svibnja 2004. godine) jedinstven broj telefona 00800 6 7 8 9 10 11 postao dostupan građanima u deset novih država članica, a usluga je bila operativna na svih dvadeset službenih jezika EU-a.

Europe Direct kontakt-centar smješten je u Bruxellesu i nudi besplatnu telefonsku i e-mail uslugu koju građani mogu koristiti s bilo kojeg mjesta u Europskoj uniji kako bi pronašli odgovore na pitanja koja mogu imati o EU ili o vrlo praktičnim pitanjima vezanim za određene teme, primjerice obrazovanje, mobilnost i slično, na svim jezicima Europske unije.

Europe Direct informacijska mreža pokrenuta je 2005. godine s ciljem bolje komunikacije s građanima te pružanja što konkretnijih informacija na pitanja koja građani imaju vezano za EU.¹⁶ Od osnutka do danas pokriva značajan broj upita i širok raspon tema upita građanstva, te je postala produžena ruka komunikacije EU institucija s građanima, posebno Europske komisije.¹⁷ U nastavku će biti opisane sastavnice Centra.

Europe Direct kontakt-centar

Europe Direct kontakt-centar je središnja kontaktna točka za sve upite o EU i politikama EU-a, kao i o pravima i mogućnostima za građane EU-a. U okviru

¹⁴ Regulation (EU) No 211/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 on the citizens' initiative. Nav. izv.

¹⁵ Europska komisija. Europska građanska inicijativa. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>

¹⁶ The new Europe Direct information network: Europe on your doorstep, MEMO/05/152. European commission, 2005. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-05-152_en.htm

¹⁷ The Europe Direct Contact Centre: background material. MEMO/06/56. European Commission, 2006. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-06-56_en.htm

Kontaktnog centra godišnje se odgovori na preko 100 000 upita. Kontaktni centar smješten je u Bruxellesu, te su informacije dostupne preko mreže, elektroničke pošte, SMS-a i telefona.

Informacijski centri Europe Direct - Europe Direct Information Centres (EDIC)

Lokalne kontakt-točke EU-a koje pružaju informacije i odgovaraju na pitanja građana povezana s EU temama ili pravima i mogućnostima za građane. U Europi postoji više od 500 informacijskih centara.¹⁸ Svake godine odgovore na preko 200 000 poziva, 300 000 upita putem elektroničke pošte, komuniciraju s više od 90 000 građana EU-a.

S obzirom da je u *Rezoluciji o stanju informacijskih centara Europe Direct (2017/C 017/03)*¹⁹ naglašeno „da je uloga centara EDIC ključna za lokalne i regionalne vlasti, koje najbolje poznaju lokalne i regionalne dionike i teme od interesa za građane EDIC informacijskim centrima će se i u budućnosti davati sve veći značaj. Oni najbolje znaju kojim se vrstama informacija i na koje načine može pobuditi pozornost i interes građana. Njihova je uloga u europskoj komunikaciji od presudne važnosti, te je treba i dalje jačati, posebno bliskijom suradnjom s europskim institucijama.“

Europski dokumentacijski centri – European documentation centres (EDC)

Europski dokumentacijski centri osnivaju se pri sveučilištima, fakultetima i istraživačkim centrima, a zadatak im je pružiti potporu u istraživačkom i znanstvenom radu, promicati i razvijati obrazovanje i istraživanje u području europskih integracija, te poticati rasprave o europskim temama. Uglavnom se osnivaju u okviru knjižnica obrazovnih i istraživačkih institucija. Njihove zadaće i aktivnosti su, između ostalog, sabiranje, obrada i promocija službenih publikacija EU-a, poput statistike, studija, analiza kao i pravnih izvora službenih publikacija EU-a, tiskanih i mrežno dostupnih, ali i organizacija različitih tematskih seminara za studente, istraživače, nastavno osoblje i ostalu zainteresiranu javnost. Mogu biti osnovani kao opći i/ili specijalizirani centri. U Europskoj uniji postoji više od 400 EDC-a u svim zemljama EU-a, osim Luksemburga.²⁰

Tim Europa

Tim Europa je, također, dio informacijske mreže EU-a, koja okuplja nezavisne stručnjake u specifičnim područjima interesa, primjerice pravnike, ekonomiste, profe-

¹⁸ Rezolucija o stanju informacijskih centara Europe Direct (EDIC). // Službeni list Europske unije (C17), 11-12. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1523098400036&uri=CELEX:52016XR3420>

¹⁹ Isto.

²⁰ European Commission. EU information and assistance services. Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2014. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cf22f6a2-1741-46ed-a664-aabe3e6fa416>

sore, odvjetnike, predavače itd., koji su pritom i vrsni govornici te svoje znanje stavljaju na raspolaganje.²¹ *Tim Europa* okuplja respektabilan broj stručnjaka te je korisna i značajna mreža koja svojim specifičnim pristupom može većem broju korisnika predstaviti određenu temu. Tema se može predstaviti pozivom na konferenciju, izlaganjem na specifičnu temu, radionicama ili nekim drugim načinom prezentacije kojima se može pokrenuti rasprava, razjasniti nejasnoće ili objasniti određenu temu. Trenutno postoji preko 400 pojedinaca iz različitih zemalja EU-a koji su dio ove mreže.²²

O *Europe Direct* mreži u Hrvatskoj

Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju promijenilo se status Hrvatske kao zemlje kandidata u zemlju članicu i time je došlo do promjene i u centrima za informiranje građanstva, koji su do tada radili kao mreža EU-i za informiranje u trećim zemljama. Godine 2014. Hrvatska se uključila u mrežu *Europe Direct* kao punopravna članica, a centri koji su do tada djelovali kao dio mreže EU-a uključili su se u rad nove mreže *Europe Direct*. O mreži *Europe Direct* u Hrvatskoj objavljeno je nekoliko radova, pretežito kolegica knjižničarki koje su i same članice ove mreže. Tako da je nužno spomenuti radove kolegica s Pravnog fakulteta o njihovim iskustvima u EDC mreži,²³ rad kolegice Čar na temu *Pravo na pristup dokumentima Europske komisije, Parlamenta i Vijeća EU*,²⁴ te rad kolegica iz Osijeka na temu *Pružanje informacija o Europskoj uniji kao dio djelatnosti knjižnica – iskustva država članica i država u procesu pridruživanja*.²⁵

Informacijski centri Europe Direct u Hrvatskoj (EDIC)

U Hrvatskoj trenutno postoji 10 EDIC-a raspoređenih diljem Hrvatske, koji su vrlo aktivni u svojim lokalnim sredinama (https://europa.eu/european-union/contact/meet-us/croatia_en). Uspostavljaju odličnu suradnju sa školama, lokalnom upravom,

²¹ European Union. Contact points in your country. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: https://europa.eu/european-union/contact/meet-us_en

²² Team Europe. // Europska unija. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: https://europa.eu/european-union/contact-point-type/team-europe_hr

²³ Čar, A.; D. Golenko; Lj. Siber. Mreže Europe Direct u knjižnicama pravnih fakulteta u Hrvatskoj: iskustva i izazovi. // 13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje?: članstvo u EU: knjižničari gdje smo?: produktivnost znanstvene zajednice: obrazovanje korisnika: knjižnice u vremenu recesije: kako preživjeti?: zbornik radova / ur. I. Hebrang Grgić i V. Špac. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014. Str. 268-283.

²⁴ Čar, A. Pravo na pristup dokumentima Europske komisije, Parlamenta i Vijeća EU. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 55, 3/4(2012), 217-241.

²⁵ Karoliny, E.; Lj. Siber; T. Petrašević. Pružanje informacija o Europskoj uniji kao dio djelatnosti knjižnica: iskustva država članica i država u procesu pridruživanja. // *Suvremeni pravni izazovi: EU-Mađarska-Hrvatska* / ur. M. Župan, M. Vinković. Osijek; Pečuh: Pravni fakultet, 2012. Str. 149-171.

sajmovima i različitim događanjima u lokalnoj zajednici, te su važan izvor informacija i podrška za EU teme u lokalnoj zajednici.²⁶

Europski dokumentacijski centri u Hrvatskoj (EDC)

U Hrvatskoj trenutno postoji sedam Europskih dokumentacijskih centara (https://europa.eu/european-union/contact/meet-us/croatia_en). Jedini centar u Hrvatskoj koji je otvoren pri istraživačkoj instituciji je Europski dokumentacijski centar IRMO Zagreb, osnovan 1991. godine u Institutu za razvoj i međunarodne odnose u Zagrebu. Osnovan je temeljem odluke Europske komisije, te je i danas dio EDC mreže.²⁷ Knjižnica Pravnog fakulteta u Zagrebu postala je 2008. godine sjedište Informacijskog centra za europsko pravo, koji je djelovao u sklopu informacijske mreže *EU-i* u trećim zemljama, a od 2014. godine prerasta u Europski dokumentacijski centar (EDC), koji djeluje kao dio informacijske mreže *Europe Direct*.²⁸ Nakon toga je, krajem 2011. godine, u Knjižnici Pravnog fakulteta u Osijeku osnovan Europski informacijski centar, pri mreži *EU-i*, koji je također 2014. godine postao Europski dokumentacijski centar (EDC).²⁹ Nakon spomenuta tri EDC-a, godine 2014. osniva se još jedan EDC – pri Knjižnici Pravnoga fakulteta u Rijeci.³⁰ Prvi EDC u Hrvatskoj koji nije osnovan pri pravnom fakultetu osniva se 2016. na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, u Knjižnično dokumentacijskom centru.³¹ Nakon njega, odnosno 2017. godine, osniva se Europski dokumentacijski centar na Ekonomskom fakultetu u Splitu.³² Najnoviji Europski dokumentacijski centar otvoren je 2018. godine pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu,³³ te je trenutno najmlađi član ove informacijske mreže u Hrvatskoj.

²⁶ European Union. Europe Direct: Croatia. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na:

https://europa.eu/european-union/contact/meet-us/croatia_en

²⁷ IRMO, Europski dokumentacijski centar: EDC. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na:

<http://www.irmo.hr/hr/o-institutu/organizacijske-jedinice/europski-dokumentacijski-centar-edc/>

²⁸ Pravni fakultet u Zagrebu. Knjižnica. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11]

Dostupno na: <http://euinfo.pravo.hr/page.aspx?pageID=1>

²⁹ Pravni fakultet u Osijeku. Knjižnica. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11].

Dostupno na: <https://www.pravos.unios.hr/knjiznica/edc>

³⁰ Pravni fakultet u Rijeci. Knjižnica. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11].

Dostupno na: <https://www.pravri.uniri.hr/hr/knjiznica/edc.html>

³¹ Ekonomski fakultet u Zagrebu. Knjižnično-dokumentacijski centar. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://www.efzg.unizg.hr/edc>

³² Ekonomski fakultet u Splitu. Knjižnica. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na:

<https://www.efst.unist.hr/o-fakultetu/fakultet/organizacija/knjiznica/europski-dokumentacijski-centar>

³³ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu započeo s djelovanjem Europski dokumentacijski centar. 6. 8. 2018. [citirano: 2018-12-15]. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/u-nacionalnoj-i-sveucilisnoj-knjiznici-u-zagrebu-zapocao-s-djelovanjem-europski-dokumentacijski-centar/>

EDC-KDC Ekonomskog fakulteta u Zagrebu

Europski dokumentacijski centar Knjižnično dokumentacijskog centra (EDC-KDC) Ekonomskog fakulteta u Zagrebu svečano je otvoren 1. prosinca 2016., prigodom svečanog obilježavanja 96. obljetnice Fakulteta (Slika 3.).

Slika 3. Svečano otvorenje EDC-KDC-a 1. prosinca 2016. godine

Prva godina djelovanja *Europskog dokumentacijskog centra* popraćena je u javnosti kroz EDC mrežnu stranicu, društvene medije, objave u drugim medijima, te prezentacijama na raznim stručnim skupovima. Pokrenut je program *EU srijedom*, u okviru kojeg je organiziran niz predavanja o Europskoj uniji. Organizirana su i mnoga druga događanja u suradnji s Predstavništvom Europske komisije u Hrvatskoj, Debatnim klubom i MEUZ-om, Katedrom za pravo, Katedrom za strane jezike itd., te je pokrenut tečaj *EU izvori podataka* u organizaciji EDC-KDC-a, namijenjen prvenstveno studentima i znanstveno-nastavnom osoblju.

Aktivnosti vezane uz umrežavanje u EU i promociju debata o europskim pitanjima

Glavna svrha EDC-KDC-a je razvoj potrebnih informacijskih vještina zainteresiranih korisnika u pronalaženju i korištenju relevantnih informacijskih izvora. EDC nastoji samostalno i u suradnji s drugim zainteresiranim stranama organizirati prigodna događanja vezana uz obrazovni, ekonomski i politički život Europske unije, ali i ostala važna europska pitanja. S tom svrhom priređeni su različiti programi i aktivnosti.

Informiranje javnosti

U svrhu pravovremenog i ažurnog informiranja javnosti, EDC-KDC je u prvoj fazi radio na izradi službene web-stranice EDC-a, te na promicanju Centra kroz popularnu društvenu mrežu Facebook.

Europski dokumentacijski centar predstavljen je i na 15. danima specijalnih i visokoškolskih knjižnica, koji su se održali u svibnju 2017. godine u Lovranu, kroz list *Novi uvez* Zagrebačkog knjižničarskog društva te u emisiji *Petica* radija Laganini FM.

Program EU srijedom

Program *EU srijedom* inicijativa je EDC-KDC-a kojim se predviđa organizacija raznih EU događanja prve srijede u mjesecu. Iznimke su rađene za događanja koja su se protokolarno morala organizirati izvan prve srijede u mjesecu. U okviru ovog programa tijekom protekle godine organizirana su događanja koje navodimo u nastavku.

Predavanje *Europska komisija i njezini prioriteti u 2017. godini* održao je Branko Baričević, voditelj Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj. Pred mnogobrojnom publikom je predstavio 10 prioriteta koji predstavljaju politički, socijalni i ekonomski okvir djelovanja u 2017. godini, a osvrnuo se i na aktualnu temu *Bijele knjige* o budućnosti Europe. Predavanje je izazvalo velik interes studenta koji su u diskusiji nakon izlaganja odlično parirali svojim znanjima o svim aspektima Europske unije. Po završetku predavanja, gostima učenicima osnovne škole podijeljena je prigodna slikovnica o EU.

Predavanje *Citizens' dialogues: progressive EU trade policy for the 21st century* održala je Cecilia Malmström, Povjerenica Europske komisije za trgovinu. Predstavila je naprednu trgovinsku politiku Europske unije za 21. stoljeće, a dotaknula se i aktualnih trgovinskih tema koje su u fokusu Europske komisije, ističući pri tome poziciju i mogućnosti Republike Hrvatske. Nakon izlaganja uslijedio je dinamičan razgovor sa studentima i zaposlenicima fakulteta, te ostalim uvažanim gostima.

Predavanje *Koordinacija ekonomskih politika u Europskoj uniji* održala je Manica Hauptmann, savjetnica za gospodarstvo u Predstavništvu Europske komisije u Hrvatskoj. Manica Hauptman je kroz predavanje objasnila „trokut“ i procese Europskog semestra, pakt stabilnosti i rasta, te mehanizme/alate (godišnji pregled rasta i IMU, izvješće za države članice, nacionalne programe reformi + PK i preporuke za države članice). U drugom dijelu predavanja osvrnula se na Ciklus 2017 po fazama (I. Godišnji pregled rasta i Izvješće o mehanizmu upozoravanja; II. Izvješća za države članice & Krovna komunikacija EU27; III. Nacionalni program reformi i program konvergencije; IV. Preporuke za države članice i V. Pakt stabilnosti i rasta i procedura prekomjernog deficita), a predavanje je završila osvrtom na *Izvješće za Hrvatsku 2017.*, istaknuvši i napredak u provedbi preporuka, odnosno gdje je ostvaren određeni napredak, ograničeni napredak i gdje napredak nije ostvaren. Istaknula je i važnost Službe za podršku strukturnih reformi (SRSS), osnovanu pri Europskoj komisiji, između ostalog, kao pomoć državam u oblikovanju politika vezanih uz strukturne reforme.

Predavanje *Europska energetska unija* održao je Denis Redžepagić, zamjenik voditeljice Odjela za političko izvještavanje i analize Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj. Denis Redžepagić je objasnio osnovne elemente Europske energetske politike (Dogovor o ciljevima za 2020 i 2030, Pariški sporazum (UNFCCC) i Europska energetska unija), osvrnuvši se na klimatske politike i izazove, modernizaciju gospodarstva, postignute rezultate Europske unije i prostor za poboljšanje, smanjenje emisije stakleničkih plinova itd. Objasnjen je i „put“ prema Energetskoj uniji, koji podrazumijeva: Energetsku učinkovitost na prvom mjestu, Energetsku sigurnost,

solidarnost i povjerenje, Potpuno integrirano Energetsko tržište, „Dekarbonizaciju“ gospodarstva te Istraživanje, razvoj i konkurentnost.

Predavanje *Budućnost Europe* održao je Branko Baričević, voditelj Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj (Slika 4.). U sklopu predavanja se osvrnuo na najnovije inicijative Europske komisije, na izazove s kojima se Europska unija suočava, te ukazao na prilike koje jača, jedinstvenija i demokratičnija Europska unija donosi svojim građanima.

Slika 4. Predavanje *Budućnost Europe*

Ostala događanja

1. Studentsko natjecanje u prezentacijama na engleskom jeziku – *Organize your talk 2017*

Na poziv organizatora Katedre za poslovne strane jezike Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, EDC-KDC se predstavio te podijelio prigodne publikacije studentima prilikom održavanja 5. natjecanja studenata u prezentiranju na engleskom jeziku u timovima pod nazivom *Organize your talk*.

2. Svečano otvaranje povodom obilježavanja Europskog tjedna novca

Povodom obilježavanja Europskog tjedna novca, Financijski Klub organizira seriju predavanja, radionica i okruglih stolova s ciljem povećanja financijske pismenosti i znanja. Svečano otvaranje povodom obilježavanja ovog događanja organizirano je 27. ožujka 2017. u prostoru EDC-KDC Ekonomskog fakulteta u Zagrebu.

3. *Okrugli stol EU Economic Perspectives in the Light of Migrant Crisis, “Brexit“ and U. S. Policies*

Katedra za pravo Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji s *European Parliament Former Members Association*, u okviru programa *European Parliament to Campus* organizirala je *Okrugli stol EU Economic Perspectives in the Light of Migrant Crisis, “Brexit“ and U.S. Policies*, koji se održao u petak 31. ožujka 2017. godine u 10.00 sati u Europskom dokumentacijskom centru (EDC-KDC). Organizacija *European Parliament Former Members Association* okuplja bivše članove Europskog parlamenta, te u okviru svog programa *European Parliament to Campus* omogućuje sveučilištima promicanje aktivnosti i ideja Europske unije kroz ekspertizu i iskustvo bivših članova Europskog parlamenta.

4. Europska Unija – javni nastup i debata

U organizaciji Debatnog kluba EFZG i međunarodne konferencije mladih *Model European Union European Union Zagreb – MEUZ*, te uz potporu Europskog dokumentacijskog centra (EDC-KDC), održana je radionica o javnom govorništvu i debata. Radionica je održana u Kući Europe, u petak, 28. travnja 2017. godine. Uz vrhunsku stručnjakinju za poslovnu komunikaciju i dugogodišnjeg natjecatelja brojnih međunarodnih debatnih turnira, sudionici su imali priliku spoznati najvažnije komponente besprijekornog govora. Također, kroz kratku simulaciju rada institucija Europske unije svakom od sudionika bilo je omogućeno primijeniti i prikazati stečene vještine kroz javni nastup.

5. Tečaj *EU izvori podataka*

U prosincu 2017. godine EDC-KDC je započeo s tečajevima za korisnike pod nazivom *EU izvori podataka*. Tečaj je namijenjen studentima, znanstveno-nastavnom osoblju i građanstvu.

Zaključak

U osnovnim postavkama Etičkog kodeksa knjižničarske struke, između ostalih, stoje načela: „Razvoj i očuvanje intelektualnih sloboda pojedinaca te zaštita osnovnih demokratskih načela šire društvene zajednice... Priznavanje prava na znanje i neomeđan pristup informacijama za sve“.³⁴

Hrvatsko društvo dio je europskog društva, u geografskom i formalnom određenju, te kao dio europske zajednice sudjelujemo u različitim političkim strujanjima, tematskim politikama, pravnim uređenjem i programima za društvo u cjelini. Knjižnice i knjižničari su prepoznati kao sugovornici i akteri koji dobro komuniciraju s korisnicima te su uključeni u aktivno komuniciranje s građanima o temama koje su aktivne, korisne, potiču raspravu i dijele informacije.

Mreža *Europe Direct* omogućuje širenje i pružanje informacija koje su od velike važnosti za sve građane Republike Hrvatske, počevši od prava građana na rad, politike zapošljavanja, programa potpore za poduzetnike, mobilnosti učenika i studenata i slično. Knjižnice koje su uključene u rad mreže *Europe Direct* omogućuju svim svojim korisnicima pristup korisnim informacijama, a i sami knjižničari se educiraju o mogućnostima, prilikama i obvezama svih nas kao građana Europske unije. Pravovaljanim i korisnim informacijama kreira se aktivno građanstvo koje će u budućnosti sudjelovati u mijenjanju našeg društva i zajednica u koje smo uključeni.

³⁴ Etički kodeks Hrvatskog knjižničarskog društva. // Hrvatsko knjižničarsko društvo. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: https://www.hkdrustvo.hr/hr/eticki_kodeks/

Literatura

- Action plan to improve communicating Europe by the Commission. SEC(2005) 985. Commission of the European Communities, 2005. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/2/2005/EN/2-2005-985-EN-F-0.Pdf>
- Charter of Fundamental Rights of the European Union. 2012/C 326/02. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>
- The Commission's contribution to the period of reflection and beyond: plan-D for Democracy, Dialogue and Debate. COM(2005) 494. Commission of the European Communities, 2005. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0494:FIN:EN:PDF>
- Communicating about Europe via the Internet Engaging the citizens. Commission of the European Communities, 2007. [citirano: 2018-04-06]. Dostupno na: http://ec.europa.eu/ipg/docs/internet-strategy_en.pdf
- Communicating Europe in partnership. COM(2007) 568. European Commission, 2007. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52007DC0568>
- Communication Policy & Strategy. European Commission. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: http://ec.europa.eu/ipg/basics/policy/index_en.htm
- Council Regulation (EU) No 390/2014 of 14 April 2014 establishing the 'Europe for Citizens' programme for the period 2014-2020. // Official Journal of the European Union 57(L115), 3. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0390&from=BG>
- Čar, A. Pravo na pristup dokumentima Europske komisije, Parlamenta i Vijeća EU. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 55, 3/4(2012), 217-241.
- Čar, A.; D. Golenko; Lj. Siber. Mreže Europe Direct u knjižnicama pravnih fakulteta u Hrvatskoj: iskustva i izazovi. // 15. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje?: članstvo u EU: knjižničari gdje smo?: produktivnost znanstvene zajednice: obrazovanje korisnika: knjižnice u vremenu recesije: kako preživjeti?: zbornik radova / ur. I. Hebrang Grgić i V. Špac. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014. Str. 268-283.
- Decision No 1904/2006/EC of The European Parliament and of The Council of 12 December 2006 establishing for the period 2007 to 2013 the programme 'Europe for Citizens' to promote active European citizenship. // Official Journal of the European Union (L378), 36. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:378:0032:0040:EN:PDF>
- Ekonomski fakultet u Splitu. Knjižnica. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://www.efst.unist.hr/o-fakultetu/fakultet/organizacija/knjižnica/europski-dokumentacijski-centar>

- Ekonomski fakultet u Zagrebu. Knjižnično-dokumentacijski centar. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://www.efzg.unizg.hr/edc>
- EnterEurope. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://haw.nsk.hr/arhiva/vol7/1014/46553/www.entereurope.hr/page.aspx%3fpageID%3D112.html>
- Etički kodeks Hrvatskog knjižničarskog društva. // Hrvatsko knjižničarsko društvo. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: https://www.hkdrustvo.hr/hr/eticki_kodeks/
- European Commission. EU information and assistance services. Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2014. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cf22f6a2-1741-46ed-a664-aabe3e6fa416>
- The Europe Direct Contact Centre: background material. MEMO/06/56. European Commission, 2006. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-06-56_en.htm
- European Documentation Centres “Looking to the Future“: final report by the Pan-European Working Group. European Commission, 2016. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: cdeita.it/sites/default/files/EDC_PEWG_final%20report.pdf
- European Parliament resolution on the implementation of the European Union’s information and communication strategy (2004/2238(INI)). [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2005-0111+0+DOC+PDF+V0//EN>
- European Union. Contact points in your country. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: https://europa.eu/european-union/contact/meet-us_en
- European Union. Europe Direct: Croatia. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: https://europa.eu/european-union/contact/meet-us/croatia_en
- Europska komisija. Europska građanska inicijativa. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>
- Europska unija. Team Europe. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: https://europa.eu/european-union/contact-point-type/team-europe_hr
- Institut za razvoj i međunarodne odnose. // Europski dokumentacijski centar – EDC. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://www.irmo.hr/hr/o-institutu/organizacijske-jedinice/europski-dokumentacijski-centar-edc/>
- Iskra, K. A. Komunikacijska politika. 2017. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2017/N53847/hr.pdf
- Karoliny, E.; Lj. Siber; T. Petrašević. Pružanje informacija o Europskoj uniji kao dio djelatnosti knjižnica: iskustva država članica i država u procesu pridruživanja. // Suvremeni pravni izazovi: EU-Mađarska-Hrvatska / ur. M. Župan, M. Vinković. Osijek; Pečuh: Pravni fakultet, 2012. Str. 149-171.
- Komunikacijska strategija za informiranje javnosti o pristupanju Bosne i Hercegovine Europskoj uniji. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: http://www.ads.gov.ba/v2/attachments/2295_HRV_Komunikacijska%20strategija.pdf

- Leppee Fraize, P. Komuniciranje Europe: izazovi europeizacije komunikacije. Str. 55-80. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://www.ijf.hr/Eu4/leppee.pdf>
- Lukšić, A.; M. Bahor. Koncepti demokracije u Europskoj uniji. // *Anali Hrvatskog politološkog društva: časopis za politologiju* 3, 1(2007), 149-176.
- Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu započeo s djelovanjem Europski dokumentacijski centar. 6. 8. 2018. [citirano: 2018-12-15]. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/u-nacionalnoj-i-sveucilisnoj-knjiznici-u-zagrebu-zapocao-s-djelovanjem-europski-dokumentacijski-centar/>
- The New Europe Direct Information Network: Europe on your doorstep, MEMO/05/152. European commission, 2005. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-05-152_en.htm
- New information technologies and libraries / H. Liebares, W. J. Haas, W. E. Biervliet (eds.). 1996. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/dc4bd361-454f-49be-a138-2eb5a6ad75ce/language-en/format-PDF/source-66175284>
- Povelja Europske unije o temeljnim pravima. 2007/C 303/01. [citirano: 2018-01-24]. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A12007P>
- Pravni fakultet u Osijeku. Knjižnica. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://www.pravos.unios.hr/knjiznica/edc>
- Pravni fakultet u Rijeci. Knjižnica. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://www.pravri.uniri.hr/hr/knjiznica/edc.html>
- Pravni fakultet u Zagrebu. Knjižnica. Europski dokumentacijski centar. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://euinfo.pravo.hr/page.aspx?pageID=1>
- Predstavništvo u Hrvatskoj. // Europska komisija. Europski dokumentacijski centar - Ekonomski fakultet u Zagrebu. 2016. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/croatia/node/2220_hr
- Pročišćene inačice Ugovora o Europskoj uniji i ugovora o funkcioniranju Europske unije. // Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. 2010. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/111221-lisabonski-prociscena.pdf>
- Proposal for a Council Regulation establishing for the period 2014-2020 the programme "Europe for Citizens". COM/2011/0884 final - 2011/0436 (APP). Commission of the European Communities, 2007. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52011PC0884>
- Regulation (EU) No 211/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 on the citizens' initiative. // *Official Journal of the European Union* (L65), 1. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:065:0001:0022:EN:PDF>
- Rezolucija o stanju informacijskih centara Europe Direct (EDIC). // *Službeni list Europske unije* (C17), 11-12. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1523098400036&uri=CELEX:52016XR3420>

Team Europe. // Europska unija. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: https://europa.eu/european-union/contact-point-type/team-europe_hr

Treaty of Lisbon: amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community. 2007/C 306/01. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT>

White Paper on a European communication policy. COM(2006) 35. Commission of the European Communities, 2006. [citirano: 2018-03-11]. Dostupno na: http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com2006_35_en.pdf